

Grŵp Enghreifftiau Un – Sefydliadau a Chamau Gweithredu

Dylai camau gweithredu sy'n cael eu cymryd i helpu bioamrywiaeth fod yn seiliedig i'r graddau y bo hynny'n bosibl ar 6 amcan [Cynllun Gweithredu Adfer Natur](#) sydd wedi'u nodi er mwyn helpu i wrthdroi dirywiad bioamrywiaeth yng Nghymru. Felly, mae pob enghraifft yn cynnwys cyfeiriad at yr amcan/amcanion perthnasol. Dyma'r 6 amcan:

- **Amcan 1:** Ennyn a chefnogi cyfranogiad a dealltwriaeth er mwyn i fioamrywiaeth fwrw gwreiddiau yn y broses benderfynu ar bob lefel.
- **Amcan 2:** Diogelu rhywogaethau a chynefinoedd sydd o'r pwys mwyaf a'u rheoli'n well
- **Amcan 3:** Gwneud ein hamgylchedd naturiol yn fwy cydnerth drwy adfer cynefinoedd sydd wedi'u diraddio a chreu cynefinoedd
- **Amcan 4:** Mynd i'r afael â'r prif bwysau ar rywogaethau a chynefinoedd
- **Amcan 5:** Gwella ein tystiolaeth, ein dealltwriaeth a'n gwaith monitro
- **Amcan 6:** Rhoi fframwaith llywodraethu a chymorth ar waith i gyflawni'r amcanion.

Mae gwybodaeth fanylach am bob amcan ar gael [yma](#)

<u>Awdurdod Lleol</u>	<u>Cam Gweithredu Bioamrywiaeth</u>	<u>Gwybodaeth Ychwanegol</u>	<u>Amcan y Cynllun a gyflawnir gan y cam gweithredu</u>
<u>Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol</u>	Mae'r allyriadau carbon sy'n deillio o gynnal y swyddfa yn cael eu gwrthbwysu trwy gyflwyno rhodd bob blwyddyn i'r elusennau Coed Cadw a Maint Cymru.		4
<u>Archwilydd Cyffredinol Cymru</u>	Mae wedi sefydlu grŵp staff hyrwyddwyr yr amgylchedd i hyrwyddo egwyddor cynaliadwyedd a chodi ymwybyddiaeth o fentrau staff amrywiol, gan gynnwys mentrau sy'n gysylltiedig â bioamrywiaeth a chadernid ecosystemau.	Mae'r mentrau'n cynnwys: Cymryd rhan mewn pedwar cynllun i ailgylchu gwastraff sy'n anodd i'w ailgylchu fel arfer gan gynnwys Cynllun Ailgylchu Pladis Biscuits and Snacks a'r Cynllun Ailgylchu Pecynnau Creision.	1 a 6

		<p>Cymryd rhan yn y digwyddiad glanhau traethau a drefnwyd gan Cadwch Gymru'n Daclus ym mis Medi 2018, gyda chydweithwyr yn mynychu digwyddiadau ar dri thraeth ledled Cymru.</p> <p>Cynnal grŵp cyfryngau cymdeithasol mewnol gweithgar a gweithdai 'cinio a dysgu' sy'n rhannu syniadau ar gyfer lleihau'r effaith ar yr amgylchedd.</p>	
<u>Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru</u>	Mae rhaglen i ddisodli goleuadau presennol â bylbiau LED ac annog staff ac ymwelwyr i ddiffodd goleuadau a systemau gwres/aerdymheru os nad ydynt yn cael eu defnyddio wedi arwain at ostyngiad o 13% yn y defnydd o drydan ers 2016/17.		4
<u>Comisiynydd Plant Cymru</u>	Oherwydd effaith negyddol bosibl goleuadau ar bryfed, a'r potensial i arbed ynni, bydd tîm prosiect llety'r Comisiynydd yn archwilio'r goleuadau y tu mewn a'r tu allan i adeilad y swyddfa yn ystod oriau tywyllwch.		4
<u>Addysg a Gwella Iechyd Cymru</u>	Mentrau gwahanol i hyrwyddo mwy o deithio cynaliadwy. Mae'r mentrau hyn yn cynnwys darparu cyfleusterau priodol fel bod staff yn gallu beicio i'r gwaith, cyflwyno cynllun beicio i'r gwaith a darparu tri safle pweru trydan.		4
<u>Comisiynydd Plant Cymru</u>	Mae'r Comisiynydd wedi cynnwys y ddyletswydd bioamrywiaeth yn ei fframwaith gwerthuso perfformiad, ac mae'n adrodd ar sut y mae'n cydymffurfio â'r ddyletswydd yn ei adroddiad blynyddol.		1
<u>Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru</u>	Mae camau wedi'u cymryd i leihau faint o bapur sy'n cael ei ddefnyddio gyda'r nod o fod yn swyddfa ddi-bapur. Mae mentrau'n cynnwys defnyddio cofnod achos electronig fel cofnod achos diffiniol, a chynnwys manylion	O ganlyniad, nid oes unrhyw ffeil bapur yn cael ei chadw yn y rhan fwyaf o achosion, gan helpu i sicrhau gostyngiad o 38% yn y lefel o wastraff	4

	penawdau llythyrau mewn dogfennau electronig i ddileu'r angen am argraffu ar benawdau llythyrau. Hefyd, gofynnwyd i sefydliadau sy'n rhan o awdurdodaeth yr Ombwdsmon gysylltu ar ffurf electronig lle y bo modd.	cyfrinachol rhwng 2016/17 a 2018/19.	
<u>Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru</u>	Fel rhan o ymgyrch 30 Diwrnod Gwyllt yr Ymddiriedolaeth Natur fe aeth aelodau staff ati i gymryd rhan mewn digwyddiad casglu sbwriel yn yr ardal ger eu swyddfa.		4
<u>Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol</u>	Darparu cymorth i staff er mwyn hyrwyddo'r defnydd o deithio cynaliadwy. Mae hyn yn wedi cynnwys cymorth i staff lesio cerbydau allyriadau isel iawn, cyfleusterau storio beiciau a defnyddio trafndiaeth gyhoeddus, gan arwain at ostyngiad o 44% mewn milltired ceir yn 2018-19.		4
<u>Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru</u>	Ym mis Hydref 2019, cymerodd y staff ran mewn diwrnod gwirfoddoli gyda Chanolfan Arfordir Treftadaeth Morgannwg, Parc Dunraven. Roedd y gweithgareddau'n cynnwys casglu sbwriel a phlastig a chynnal a chadw glaswelltiroedd Arfordir Treftadaeth.		3 a 4
<u>Comisiynydd Plant Cymru</u>	Mae'n sicrhau bod deunyddiau organig, bioddiraddadwy neu ddeunyddiau wedi'u hailgylchu yn cael eu hystyried wrth archebu cyflenwadau swyddfa, gan gynnwys deunyddiau glanhau, offer swyddfa, eitemau am ddim a deunyddiau celf. (Ymchwilio i argaeledd eitemau am ddim sy'n hyrwyddo bioamrywiaeth, fel hadau blodau neu becynnau syniadau ar gyfer bioamrywiaeth fel creu cartrefi i fygiau.)		3 a 4